

HELP PUBLIC NEWSPAPER HELP THE NEEDY

ПЛОВДИВ
PLOVDIV, BULGARIA

ОБЩЕСТВЕН ВЕСТНИК „ПОМОГНИ НА НУЖДАЕЩИТЕ СЕ“ ЗА ХУМАНЕН
НАЧИН НА ЖИВОТ, ГРАЖДАНСКА СПРАВЕДЛИВОСТ И МИЛОСЪРДИЕ

ГОДИНА II, БРОЙ 10
МАЙ 2000 Г.

Фондация „Помогни на нуждаещите се“ — Пловдив, работи в областта на социалните услуги. Тя е отворена за различни програми и проекти, насочени към утвърждаване ценностите на гражданското общество в България, работа с деца от социалните домове и многодетните семейства.

По молба на инициативен комитет от квартал „Хаджи Асан Махала“ в пловдивския район „Централен“ фондацията създаде и започна да изпълнява програма „Ярдъм Севиен“ (*направи добро* —

тур.), чиято цел е да подпомогне работата с етносите срещу навлизането на наркоманията, увеличаването на кражбите и лобозащита, глада и мизерията.

Основната цел на програмата „Ярдъм Севиен“ е да се създадат предпоставки, за да се засили верата в доброто и надеждата за достоен живот на хората. Създаден е специален опорен пункт, където се провеждат курсове по музика с безвъзмездно предоставени акустични китари.

НА СТР. 7

Днес в Габрово се открива научно-практическа конференция на тема „Взаимоотношенията между университетите и неправителствените организации по пътя на евроинтеграцията“, която се провежда със съдействието на програма „Източноевропейски образователен център“. На тези важни за бъдещето на България проблеми е посветен днешният брой на вестника.

Демократичните промени у нас, които започнаха в края на 1989 година, излягахт реструктуриране на всички отрасли от една страна и създаване на възможности за развитие на малкия и семейния бизнес от друга.

Тежкото финансово състояние на държавата ни и постоянно растящата безработица сред активно работоспособното население са една от причините, които карат младите хора да се преквалифицират в по-перспективни и необходими за настоящия бизнес професии.

Реорганизацията в силовите министерства е свързана със съкращаване на числеността и на днешен ред излиза необходимостта от тяхната социална адаптация, което изисква гражданското общество да положи известни усилия.

Има механизми, с които и неправителствените организации могат да помогнат на хората, обрели до момента живота си в служба на Отечеството и ги укрепване на българската държавност. Известно е, че Армията, православната църква и училищата са трите основни стълба, на които се крепи българската нация.

НА СТР. 2

9 май — Ден на Европа

Настоятелството и Управителният съвет на фондация „Помогни на нуждаещите се“ — Пловдив, и ръководството на програмата „Източноевропейски образователен център“ най-сърдечно поздравяват учредителите, дарителите, бенефициентите и 863-та доброволци по случай Деня на Европа 9 май, като пожелават на всички тях здраве, щастие и нови успехи в благородната им мисия на सेवा за доброто и човеколюбието.

По повод на празника те изразяват специална благодарност на дамите и господата, проявили отзивчивост и оказали подкрепа в дейността на фондацията: сем. Петър и Ваня Петрови, Иван Пехливански и Димитър Димитров от Пловдив, Иван Тончев и Кръстан Кръстанов - Пазарджик, Нели Стоева и Яна Брусова от дирекция „Социална политика“ в Община Пловдив, Стоян Йорданов - с. Дърава, Едуард Наушвер и Каринус Шланг от Германия, д-р Енчо Енев, арх. Невен Милев, Пела Славчева, полк. Ивн. Звезделин Запрянов, д-р Виолета Герчева, Гаро Паносян, Денчо Делчев, Мариана Христова и Иван Попов от Пловдив, Валери Вълков - с. Труз, Филип Филипов - гр. Раковски, отец Петър Граматиков - община Дряново, Радка Колева - Враца, Павел Костов - Силистра, Петя Николова - Смолян, Никола Длъеманов - Стрелча, Атанас Янчев - Асеновград, инж. Георги Димитров - гр. Кресна, Ивanka Ангелова - Димитровград, Феликс Попов - Хасково, Борислав Йорданов - Свиленград, Кирил Николов - София, инж. Тома Манасиев - Благоевград, Дарина Станчева, Димитър Соколов, Васко Василев, Маргарита Карова от Пловдив, Едуард Нахабейзин - Австрия, Беате Шефел - Германия, Анет Дювал - Швейцария, Диана Александрова - Швеция, Петер Тилман от гр. Фолммерсен - Германия, и на много други, които ще споменем с благодарности в следващия брой.

Социална програма за нуждаещите се

Създадена с решение на пловдивския Окръжен съд през 1996 г., фондация „Помогни на нуждаещите се“ (ФПН) насочва усилията си в областта на социалните услуги. Тя е единствената извънстолична неправителствена организация, получила в края на м. г. от Министерството на труда и социалната политика лиценз за извършване на социални услуги. Доверието е завоювано като признаение за перфектната дейност на екипа по време на 78-дневния военен конфликт в Косово. Съвместно с други пловдивски хуманитарни организации тогава е оказана подкрепа на близо 500 жертви на войната — косовари, сърби и сръбски цигани.

Великденско дарение за децата от специализирания педагогически интернат в с. Богданица е направила наскоро фондацията. Комплекти спортно облекло, футболни топки, сладкарски изделия, брашно, ориз, сухи супи и блажна боя за боядисване сградата на училището са получили възпитаниците на СПИ „Максим Горки“.

НА СТР. 7

на
поетичната
награда
„Балкански
лъч“

Четете на стр. 8

Димитър Аркадиев

В края на 1999 г. България получи покана за преговори за членство в Европейския съюз. Кавто е известно, една от първите теми, по които се водят преговорите, е за образованието. Очаква се, че тя ще бъде най-лесна за приключване.

Интеграцията на България с Европейския съюз в областта на висшето образование практически започна още в началото на 90-те години, непосредствено след започналите промени в социално-икономическата ориентация на страната. Първите контакти са осъществени в областта на икономическото висше образование, тъй като промените в икономиката са най-драскателни. Нуждата от подготвени кадри върху принципите и изискванията на пазарната икономика е от голямо значение за бъдещето развитие на страната и интеграцията ѝ със западноевропейските държави.

Голяма роля за тези контакти изиграват различни образователни програми на Европейския съюз (като ТЕМПУС например), а също и програми, финансирани чрез различни правителствени и други фондове от отделните западноевропейски страни.

Целта на настоящето изложение е да се проследят възможностите за уеднавяване на съществуващите образователни системи по икономически специалности. При това да се отчетат различията в условията, традициите, постиженията и това отношение на отделните страни.

Налице е тенденцията и български неправителствени организации, както в конкретния случай Фондация „Помогни на нуждаещите се“, да се включат в този процес.

Тези възможности ще бъдат обсъдени чрез сравнение на съществуващото състояние в две сходни висши училища - по едно от западноевропейска държава и от България. Първото от тях е ко-

леж към Лондонския университет - Великобритания, намиращо се в графство Кент (Wye College), където се обучават студенти по аграрна икономика и други специалности, свързани с аграрния сектор. От България това е Тракийският университет в гр. Стара Загора, където също се обучават студенти по аграрна икономика и по други специалности, също свързани с аграрния сектор.

Сравнението ще бъде направено в няколко направления: 1) форми и степени на обучение на студентите; 2) структура на учебния план и съдържанието на учебните програми; 3) източници за финансиране на висшето училище; 4) източници за издръжка на студентите.

В Wye College се обучават студенти по всички степени - специалности, бакалаври, магистри, доктори. Преобладаващо е обучението в степен бакалавър. Продължителността на обучението в тази степен е три години. Състоянието по този въпрос в Тракийския университет е подобно. Но тук продължителността на обучението е с една година по-къска. Изобщи продължителността на обучение по всички степени е по-дълга. Това създава затруднения от финансов характер, които ще бъдат обсъдени по-нататък.

Формите на обучение в Wye College са основно две - редовно, което се различава от това в България и т.нар. long distance, подобно на задочното обучение. Тази форма е изключително интересна и за нейното осъществяване е създадена специална структура в рамките на колежа. Същевременно тя е доходоносна. Привличат се студенти от различни страни на света. Обучението се извършва като студентите присъствуват няколко седмици на място. На студентите се раздават предварително подготвени от преподавателите материали по отделни изучавани дисциплини. Тези материали се заплащат от обучаваните. Преподавателите дават

Европейската икономическото студентите

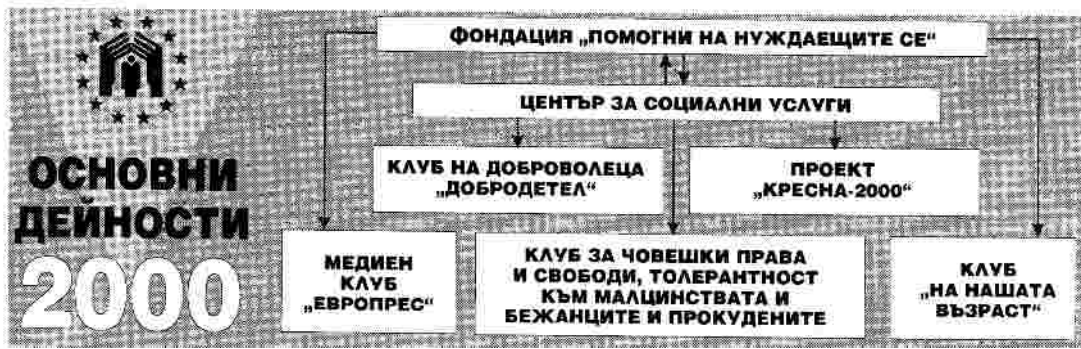
разяснения по отделните дисциплини и различни задачи, които трябва да бъдат изпълнени по следващата среща и полагането на изпита. Това става след шест месеца. През това време студентите могат да задават въпроси чрез писма, на които преподавателите отговарят.

По отношение на структурата на учебния план има постигнато доста голямо съответствие. В Wye College в учебния план на студентите по аграрна икономика (бакалаври) като задължителни присъствуват дисциплини като: първи курс - икономика, тематика за икономисти, статистика, въпроси и умения в икономиката, аграрни системи или пък продукция от животни и растения; втори курс - икономика на аграрната индустрия, статистика, микроикономика, макроикономика; трети курс - специални изследвания, иконометрия, аграрно развитие и търговия, анализ на политиката за европейската хранително-вкусова и аграрна система. Във всеки курс има и набор от избирателни дисциплини: първи курс - принципи на пазарния менаджмънт, концепции и методи в природните и социалните науки, екология на човека и пр.; втори курс - счетоводство и финанси, мениджмънт на земята и именията, пазарна икономика и пазарна институции, социология на околната среда, планиране и оценка на околната среда; трети курс - управление на човешките ресурси, управление на аграрното предприемство, екологична политика, развитие на селото в индустриалните

страни, околна среда и общество и развиващите се страни. Освен това може да се изучава избираемо френски език и икономически дисциплини, преподавани на него.

В Тракийския университет студентите по аграрна икономика (бакалаври) изучават сходни дисциплини, които в една или друга степен се прекриват по названия и съдържание с посочените по-горе. Преди всичко това са задължителните дисциплини за направление „Икономика“, за които има единни държавни изисквания: математика, информатика, макроикономика, микроикономика, стопанска история, статистика, икономически теории, иконометрия, основи на правото, счетоводство, финанси, планиране и прогнозиране, маркетинг, основи на управленството, икономика на човешките ресурси, пазар на селскостопански продукти, пазар на селскостопански продукти. Въведени са задължителни специализирани дисциплини като: аграрна икономика, аграрна политика, аграрна социология, психология и етика на агробизнеса, качество и стандарти на селскостопанските продукти и други дисциплини по менаджмънт, животновъдство и растениевъдство, чужди езици т.н. Освен това има голям набор от избирателни дисциплини: разпирващи и допълващи в различни посоки професионалната квалификация.

В това отношение в България е необходимо да се пъвеждат дисциплини и теми във вече съществуващите дисциплини, засягащи взаимоотношенията и състоянието в западноевропейските и дру-

интеграция и образование на в България

ги страни и по отношение на околната среда.

Тук е и мястото на тясното сътрудничество на Висшето Учебно заведение с организации от третия сектор, за да може в по-близък контакт с обществените потребности да бъдат въвеждани нови елементи в учебните програми. Пример в това отношение е Фондация „Помогни на нуждаещите“.

Бюджетът на Wye College се формира главно от три основни източника: 1) субсидия от държавата; 2) приходи от такси за обучение на студентите; 3) стопанска дейност. Всеки един от тези източници формира около 1/3 от бюджета с възможни отклонения.

Стопанската дейност се осъществява в няколко направления: хотелиерска дейност, разкриване на столове и заведения за закуски и напитки, книжарница; продажби на селскостопански продукти; предоставяне на лаборатории за извършване на научно-експериментална дейност на външни преподаватели и организации; организиране на курсове за първоначална компютърна грамотност, поемане на цялата организация по статистическото наблюдение на селскостопанските ферми, попълване в представителна извадка от фермите в района, обобщаване, анализ и дубликуване на данните по изучаваните проблеми; участие в проекти, финансирани от правителствени и неправителствени организации и др.

В това отношение в Тракийския университет източниците са същите, но предимно се разчита на държавната субсидия. Проблемът със студентските такси по принцип е разрешен, но сравнително малкият им размер не допринася за увеличаване на финансовите приходи. Неблагоприятен фактор е пресмаването на платеното обучение, а също така ограничаването по административен път на приема на студенти по икономически специалности. Те продължават да бъдат привлекателни по различни причини и това ограничаване е в разрез с принципите на пазарната икономика. Стопанската дейност се изразява предимно в даване под наем на

ране на различни курсове (за компютърна грамотност, за брокери и др.), но като цяло това е незначителна част от бюджета на университета.

Разходите, които правят студентите в Wye College по време на обучението си, включват таксите за обучение, ползуване на лаборатории, обществени разходи за храна, облекло, учебници и някои останали ежедневни разходи, се покриват от няколко основни източника. Един от източниците е държавна стипендия, отпускана чрез Британския съвет. От нея се ползват предимно студентите от чужбина. Нейният размер е сравнително малък (около 500 паунда месечно) и не може да покрие всички разходи. Други източници, подобни на този, са стипендии, отпуснати от други неправителствени организации и корпорации. Трети основен източник са собствени средства - родителска поддръжка, спестявания, възнаграждения за работа в извънучебно време и др.

В България и в частност в Тракийския университет източниците на покриване на студентските разходи са подобни, но съотношението им е съвсем различно. Освен това като цяло степента на икономическото развитие на България е доста по-ниска от тази на Великобритания и другите страни-членки на Европейския съюз.

Основни източник за покриване на разходите остават собствените средства - предимно доходите на родителите и други родственци, а също и възнагражденията за работа на студентите в извънучебно време. Друг източник са държавните стипендии, които по разбираеми причини са малки по размер и по брой на ползвателите ги студенти. Стипендии се отпускат и от различни неправителствени организации като фондации, създадени с различна цел. Те основно отпускат ограничен брой стипендии за студенти, обучаващи се в чужбина. Отпускането на стипендии от различни предприятия и фирми - държавни и частни - практически не съществува. При държавните това е поради обикновено тежкото финансово състояние и освобождаването на специалистите от работа, а при

EUROPEAN INTEGRATION AND STUDENTS' ECONOMICS EDUCATION IN BULGARIA

Dimitar Arkadiev

Abstract: Impact of European integration on students' economics education in Bulgaria has been discussed. The system in two universities - Wye College, University of London (England) and Thracian University (Bulgaria) are compared. There are many similar moments between them in the area of their activities. The structure of learned programs, sources of financial support, students' fees, grants (academic costs, maintenance costs), access funds are discussed, too. Some suggestions about possibilities of non-governmental organizations (as Help the Needy Foundation) support to universities in Bulgaria are made.

Key words: integration, economics education, financial support, and non-governmental organizations

тата необходимост от създаване и привличане след това на работни собствени висококвалифицирани кадри. В условията на сравнително висока безработица от специалисти с висше образование, включително и по икономически специалности, тази потребност не изглежда много настоятелна.

По наше мнение при сегашните съществуващи социално-икономически условия в България - все още слаб икономически растеж, висока безработица, сравнително ниски доходи на по-голямата част от домакинствата, ограничения в държавния бюджет поради валутния борд, голяма роля за подпомагане на висшето образование могат да изиграят различни неправителствени организации с нестопанска цел.

Съществуващите в момента фондации по разбираеми причини основно са насочили усилията си към социални дейности - подпомагане на социални заведения и отделни нуждаещи се домакинства и лица, предимно престарели хора. Подпомагането на образованието и в частност на висшето образование е оставено на по-заден план, независимо от усилната и в тази посока.

При увеличаването на средствата на съществуващите фондации и създаването ситуацио на нови такива за подпомагане на висшето образование (конкретни университети) по отношение издръжката на студентите и за други дейности не може да се разчита само на даренията с благотворителна цел. За увеличаването на финансовите средства е необходимо да се търсят и други източници с по-големи възможности.

Евентуални източници на финансови средства за отпускане на студентски стипендии и за покриване на други разходи във висше-

1) част от помощите и средствата, отпуснати на България от Европейския съюз (което се прави и сега); 2) целево насочване на част от средствата, получени от приватизацията на държавна собственост; 3) залагане в приватизационните договори на клаузи за отпускане на стипендии за обучение на студенти от бъдещия собственост; 4) пропагандна дейност, подкрепена законодателно с данъчни или други облекчения и възможности, към по-големите частни фирми да отпускат стипендии за специалисти, които в бъдеще да работят в съответната фирма и др.

За да се осъществят подобни начинания чрез местните структури на държавната власт и паролни представители от съответния район е необходимо да се предприемат съответни законодателни инициативи. Строгото регламентиране на издръжването на събраните финансови средства е предпоставка, че те ще бъдат използвани по предназначение.

В обобщение може да се каже, че през последните десет години интеграцията със страните от Европейския съюз е постигната в най-голяма степен в областта на висшето образование и в частност на образованието по икономически специалности. Прелив съществуващите социално-икономически условия в страната финансовата подкрепа на висшето образование (конкретните университети) не може да се осигурява само от държавата. В това отношение голяма роля могат да имат неправителствени организации с идеална цел. Държавната подкрепа може да се изрази за създаване на съответно законодателство за регламентиране на източниците на средства и тяхното използване от тези организации за подпомагане на висшите ученици.